

Interessante informatie:

Jubilierende carnavalsverenigingen: www.grensulle.nl en www.prinsejardevols.com

Wisselende uitstalling in de vitrinekast: Poststukken met betrekking op Vaals van Jo Lux

In dit nummer:

Hein Senster 1

Gebeurtenissen in 1963 - vijftig jaar geleden 1

Wilhelminaplein 2

Het Sinterklaasfeest 2

Uit het krantenarchief van Arthur Cransveld 3

Aanvulling 3

6 x 11 Grensülle en Prinse Jarde 3

Hein Senster

De heer Taselaar uit Varsveld heeft op het verzetmonument in Eys de naam Hein Senster ontdekt bij de verzetsslachtoffers. Naar aanleiding hiervan heeft hij de heemkundekring Sankt Tolbert gevraagd naar nadere gegevens over Hein Senster.

Hein Senster, geboren 21 december 1914 te Vaals, is op kermis maandag 23 juni 1941 in Vaals gearresteerd. Hij had, samen met een groep jongeren uit Vaals, een demonstratie georganiseerd. Na afloop hebben de jongeren uit protest het straatvuil richting Duitse grens geveegd. Dit viel uiteraard niet in goede aarde bij de Duitse bezetters. Twee jongens uit de groep werden gearresteerd. Hub Hermans werd na verhoor overgebracht naar het concentratiekamp Amersfoort. Hermans zou later weer op vrije voet komen. Hein Senster werd overgebracht naar het

concentratiekamp Neuengamme nabij Hamburg. Senster heeft gedurende zijn verblijf in het kamp steeds getracht naar huis te schrijven. Een van de brieven is verstuurd naar mevr. Sogeler aan de Püngelerstrasse in Vaalserkwartier. Deze mevr. Sogeler gaf die brieven door aan mevr. de la Rosette, een tante van Hein Senster. In deze brief maakt Hein gewag van het feit dat men hem niet terug schrijft. Mogelijk is dat veroorzaakt door het feit dat in- en uitgaande brieven door de kampbewakers gecontroleerd werden en ook achtergehouden. Zeker als die brieven naar en vanuit het buitenland verstuurd werden. Mogelijk was het een handige zet om brieven aan een adres in Vaalserkwartier te zenden. In mei 1945 werden de gevangenen uit het kamp Neuengamme overgebracht naar Kiel. Dit gebeurde per schip. Uitgerekend het

schip waarop Hein Senster zat werd gebombardeerd door de geallieerden. Bij dit bombardement vond Hein Senster de dood.

NB: Het verhaal van Senster staat in het boek "Einmarsch en Bevrijding". Een tweetal brieven van Senster zijn bewaard in het archief van de heemkundekring Sankt Tolbert.

Gebeurtenissen in 1963 - vijftig jaar geleden

Aan het eind van 2013 geven wij een korte terugblik op hetgeen 50 jaar geleden zoal in de belangstelling was. Het was een van de strengste winters van de vorige eeuw. In Friesland wordt onder barre omstandigheden de Elfstedentocht gereden. Winnaar Reinier Paping. De Noordzee bevriest gedurende meerdere dagen. Prinses Marijke wenst voortaan prinses Christina genoemd te worden

Paus Johannes XXIII sterft in Vaticaanstad. De grote treinroof in Londen. Een bende maakt 2,6 miljoen pond buit. Het Limburgse Tüdderen wordt weer Duits. De taalgrens verdeelt België in een Nederlands-Frans en Duits taalgebied. Demonstraties in de Voerstreek die wordt overgeheveld van Luik naar Limburg. De Amerikaanse president John F. Kennedy wordt ver-

moord. Een van de beroemdste sportwagens ter wereld wordt gepresenteerd: De Porsche 911. Philips introduceert de Compact cassette (het cassettebandje) met de bijbehorende speler. Steeds meer vrouwen gaan over op de pil.

Wilhelminaplein

Het pleintje langs de Maas-trichterlaan ter hoogte van het oude postkantoor is bij iedere Vaalsenaar bekend als het Wilhelminaplein. Maar

Een oude opname van het Wilhelminaplein.

zoek je het Wilhelminaplein op Google dan kan Google je niet verder helpen. Vreemd wat is hiervan de reden? Hiervoor moeten we terug in de tijd.

Tijdens de vergadering van 9 september 1898 heeft de raad besloten om het pleintje te vernoemen naar Hare Majesteit Koningin Wilhelmina. Dat besluit is in de Tweede Wereldoorlog weer teruggedraaid. De 'Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandse gebied' heeft op 3 januari 1942 besloten dat alle namen van stratenpleinenparken enz. die naar levende leden van het Huis van Oranje-Nassau zijn genoemd moesten worden veranderd. Op basis van dit besluit heeft de toenmalige burgemeester op 17 april

1942 opdracht gegeven om het Wilhelminaplein te hernoemen naar de Maas-trichterlaan.

Direct na de oorlog heeft de raad besloten om de oorspronkelijke straatnaamborden terug te brengen. De naam 'Wilhelminaplein' is echter nooit formeel in ere hersteld. Dat is veranderd en wel op 22 november 2013. Op die dag heeft gouverneur Theo Bovens het plein weer voorzien van de naam Wilhelminaplein. Overigens is het bord dat in 1942 verwijderd is in het bezit van Sankt Tolbert.

Het Sinterklaasfeest

Onlangs is er in Nederland enige ophef ontstaan over het Sinterklaasfeest, met name over de rol welke Zwarte Piet speelt. Daarom zijn wij eens nagegaan waar de oorsprong van het feest ligt.

Nicolaas van Myra is geboren in Patara te Lycië dat tegenwoordig in Turkije ligt. Later werd hij bisschop van Myra, de hoofdplaats van Lycië. Hij stierf op 6 december 342.

Hierdoor werd op deze dag zijn naamfeest gevierd in de Rooms Katholieke kerk. Hij werd eerst alleen in de oosterse kerk vereerd, maar omdat hij beschermheilige van de zeevaarders was is hij al gauw in de westerse delen van Europa bekend geworden.

Verschillende legendes staan aan de grondslag van Sint-Nicolaas als beschermheilige van kinderen. Zo is er bijvoorbeeld de legende van de drie scholieren die door een herbergier werden gedood maar door Sint-Nicolaas weer tot leven werden gewekt. In Nederland zet men kennelijk al

vanaf de 15e eeuw de schoen. In eerste instantie gebeurde dat in de kerk en was de opbrengst voor de armen. Uit archiefstukken blijkt dat vanaf 1427 in de Sint-Nicolaaskerk in Utrecht schoenen werden gezet op 5 december, pakjesavond. Rijke Utrechters legden wat in de schoenen en de opbrengst werd verdeeld onder de armen. Uit de 16e eeuw bestaan beschrijvingen van het schoen zetten door kinderen in de huiskamer. In die schoen kwamen verschillende soorten snoepgoed zoals speculaas, kruidnoten, pepernoten, borstplaat, chocoladeletters, taaioppen en marsepein. Dit zijn eeuwenoude lekkernijen die in traditionele vormen werden gemaakt. Deze moderne vorm van het sinterklaasfeest komt waarschijnlijk voort uit het prentenboekje "Sint Nicolaas en zijn knecht" (1850) van de onderwijzer Jan Schenkman (1806 - 1863). Jan Schenkman introduceerde in zijn drie nieuwe zaken, die allemaal zijn

blijven hangen in de sinterklaasfolklore: een knecht voor Sinterklaas, de intocht en de stoomboot. Die knecht had in zijn boekje nog geen naam, hij was een gekleurde jongeman, gekleed als page. In 1859 werd voor het eerst een artikel gedrukt waarin hij Pieter wordt genoemd en in 1895 was Zwarte Piet al in zwang geraakt.

Het sinterklaasfeest heeft het in Nederland na de Reformatie al moeten opnemen tegen protestantse bezwaren tegen de katholieke heiligenverering. Rond 1600 werd het bijvoorbeeld in Delft verboden zijn feestdag te vieren en vaardigden sommige steden een verbod af op schoenzetten. Er was dus al commotie nog voor Zwarte Piet zijn intrede had gedaan.

Overigens werd in de vorige eeuw Sinterklaas in Vaals ingehaald door de Vincentiusvereniging. Deze zamelde hierbij geld in voor de minder bedeelden.

Uit het krantenarchief van Arthur Cransveld

Grensülle staan voor carnavalesk jubileum

VAALS - De „Grensülle“ van Vaals beleven een bijzonder jaar. Men start met de voorbereidingen van het 3 maal 11-jarig jubileum, de jeugdafdeling bestaat 25 jaar en de drager van de „Gouden Narrenkap“ Lambert Erven, zorgt voor de derde carnavalistische generatie.

Enkele jaren terug werd zijn zoon Gus president van de Grensülle en nu treedt Lambert zelf op met zijn 7-jarige kleinzoon Bert. Het is gezellig keuzevrij met de Grensülle in de zaak van Lambert Erven, waar de tot nu toe 32 prinsen van boven de topkasi glimlachend toelichten. Lambert, de waard, bedient en heeft bij ieder rondje een kwinkslag. Wil men veel echte humor horen, hoeft men maar vele rondjes te bestellen, om dan bij het vertrek te horen dat alles „reeds lang“ betaald is.

Lambert is een geboren humorist en heel Vaals juichte dan ook toen hij op die gedenkwaardige dag voor de „Gouden Narrenkap“ in het Staargebouw te Maastricht, de grote kampioenen Haas Stekman, Fred Ruijters en Jac Janssen versloeg.

De Grensülle lopen dagelijks bij hem in en uit en toch hebben zij hun lokaal niet bij „Der Lambert“. De Grensülle houden van traditie. De narrenclub werd opgericht in Hotel Hollandia en daar is men nog steeds. Opgesicht met te president Casper Willms, te prins Haaso Souren en te nar... Lambert Erven. Hij is met Cornel Thoma overgebleven van de pionieren.

De Grensülle doen nog gekker dan andere carnavaleverenigingen. Zij hebben een Raad van Elf met 18 leden, een unicum. De garde, die meeblijft, was eigenlijk de schietvereniging

Geurje met Leo Crutsen als eerste en Arthur Cransveld als laatste commandant. Men heeft ook een „Jere-raad“ onder leiding van voorzitter Jean Eussen. De eigen knapkapel bestaat uit leden van de harmonie St. Cecilia. Deze muzikale narren staan steeds klaar voor de Grensülle. Tijdens de schlagervond, waar dit jaar door het publiek „Hospel Op“ van de groep Acid werd gekozen en ook bij de L.F. met alle vermaarde Volser carnavalschlagers. Drieëntwintig schlagers, waaronder de ver buiten de regio bekende: „Vols pakt oes“ en „Schaebe langs die Volser grens“. Ook zijn zij present bij de prinsproclamatie en de volkszittingen.

Discussie

Vaste carnavalsartiesten hebben de Grensülle in de Los Catatrofos, Vallis Quartet en in de buurt Lambert en kleinzoon en Gerry Cransveld en o, ja De Haanen.

De humoristische originaliteit van de Grensülle bespeurde men duidelijk bij de discussie over de Haanen door het topbestuur: president Gus Erven, secretaris Heinz Oetmans, penningmeester Joep Marx en prins Jan. Academisch verschilde men van mening over de samenstelling van die Haane. De vraag „zijn het nu drie hanen en

een hen of drie hanen en een pal“. Men kwam er niet uit.

Trots zijn de Grensülle op hun tanzanische Manon Hinz en op de speciale baringsbeuren van de narrenclub. Dat zijn de bejaardenzitting, de ontvangst donderdag voor carnaval van de Blauwe Schuit met nu afloop het Oer Wierverbal, vrijdag het bezoek van de prins met gevolg aan de 8 scholen, zaterdag het prinsesbal in het Topfel en in de middag van carnavalszaterdag de 1e kengeroptocht, waarvoor reeds ruim 500 kinderen inschreven met een internationaal tintje door kinderen uit Vaalsekwartier. Zaterdag is de sleuteloverdracht en maandag de grote optocht. Dinsdag organiseert de garde een erwtensoep eten in de Lindehof en 's avonds wordt de carnaval besloten.

Jeugd

De jeugdafdeling jubileert. Zij werd 25 jaar geleden opgericht en staat nu onder leiding van een „kengercomité“ o.l.v. Joep Peters. Zij heeft hun eigen tanzanische Claudia en een jeugdgarde.

De Grensülle, die vroeger tot ver buiten de regio bekend waren, trokken er de laatste 15 jaar niet meer op uit. Nu heeft men weer voor uitwisselingen contacten gelegd met onder andere de Kirchroadcher Vasteloovendvereniging en uit Aken met de Brander Stieren en de Burgerfanke.

Hun trots is het eigen „Jeifblad“ Der Kwispel dat overloopt van humor en die de vereniging ook financieel gezond houdt.

● V.l.n.r. Joep Marx, Gus Erven, Hetto Oetmans, prins Jean Lambert Erven.

Zo stond het op 2 februari 1980 in de krant.

Aanvulling op Nieuwsbrief 50

Bij het artikel over de installatie van pastoor Broekhoven in de nieuwsbrief nummer 50

van oktober 2013 is per abuis de datum van de installatie niet vermeld.

Het artikel stond in de krant van 23 augustus 1983

Wink

Wae leuft never de sjong en never d'r weisj, hat mieë wink i-jen bóks wie jeld i-jen teisj.

Hans Jussen, oktober 2001

6 x 11 Grensülle en Prinse Jarde

C.V. Grensülle en de Prinse Jarde Vols vierden hun 6 x 11 jarig bestaan in 2014.

Het weekend van 17 t/m 19 januari staat in het teken van 66 jaar Prinse Jarde Vols.

Op 17 januari vindt de presentatie plaats van een prachtig jubileumboek, 6 x 11 jaar Prinse Jarde Vols. Een boek met een groot aantal unieke foto's, verhalen en anekdotes uit 66 jaar Jarde-geschiedenis.

**HEEMKUNDEKRING
SANKT-TOLBERT
VAALS**

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

**Bezoek onze website
sankttolbert.nl**

Verenigingsnieuws

Verjaardagen (70+) van Sankt Tolbert-leden

December 2013

2 december, Jacques Geerards 77 jaar
7 december, Annie Hintzen-Peulen 79 jaar
8 december, Frans Janssen 89 jaar
8 december, Maria Rompen 75 jaar
12 december, Elly van den Hove 85 jaar
22 december, Loed Offermans 80 jaar
24 december, Rieki Jardon-Meesters 81 jaar
25 december, Hans Minker 80 jaar

*Leden die vermelding in deze
rubriek niet op prijs stellen
gelieven dit tijdig door te
geven aan het secretariaat.*

Allen van harte gefeliciteerd!

Activiteiten agenda

7 december, feestavond
voor leden van de Heemkun-
dekring Sankt Tolbert.

15 december, kerstconcert
door het KMK Cecilia 1837
Vaals in de St. Pauluskerk.

22 december, concert door
het fluitkwartet Arcadis in de
Kopermolen.

8 december, orgelconcert
door Pierre Thimus in de
Kopermolen.

15 december, Kerstconcert
door het gemengd koor St.
Jozef in Langendael.

REAGEREN

De nieuwsbrief is een maandelijkse uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.